

جاپايي سوتسىيالىستىك وىسىزاماندا.

ئان مەملەكەت قۇرۇدا بىردە - ئېىر ۇلتىنىڭ

قاعىس قالۇنا بولمايدى. كەدەيلىكتەن

ارىلتۇدان قامال الۇ جەتسىنىكتەرىن ويدا.

عداي بەكەمدەپ، كەڭەيتىپ، اۋىل - قىس.

ئاقى گۇلدەندىرۇدى تىغىلىقى ئلگەرلە.

تىپ، اۋىل - قىستانقىڭ اناعۇرلىم باي،

تۇرمىستىڭ اناعۇرلىم باقتى، اۋىل - قىس.

ئاقنىڭ اناعۇرلىم كوركەم بولۇن جۇزەگە

اسرۇدى ئلگەرلەتۇ كەرەك.

—— **شى جىنپىڭ**

قىزمەت تەكسەرگەن ورىن

تۇرپان قالاسى

تۇرپان قالاسى تۇڭغىشى توپتا.

ئى مەملەكەت دارەجەلى اېگىلى

تارىجي مادەنىيەت قالاسى، ”غۇزىم

مەكەنى“ دەپ اتالغان. بويۇق

تۇرپان قالاسى يالقۇنتاغ تاۋىنىڭ

باتىس جاعىنا ورنالاسقان، تاماشا

وڭىرلىك ورىن، قاتئاس باسىدىغا.

ئا، غۇزىم مادەنىيەتى، ۇلتتىق سالت -

سانا مادەنىيەتى سىياقتى باسىدىغانا

سۇيەنىپ، ساياحات كاسىبىن زور

كۇشپەن دامتىپ، بويۇق كورنىس

اۋماعىن غۇزىم مادەنىيەتى كوركەم

كورنىسى، ۇلتتىق سالت - سانا ما.

دەنىيەتى سىياقتىلاردى ئېىر تۇلعالاند.

دىرعان كەشەندى كورنىس اۋماعى

ەتىپ تۇلعالايدى. گاۋچاڭ رايونى

يار قالاشىى جاڭا قالا اۋماعىنىڭ

شىنچىڭ شىپەن قىستاعى گاۋچاڭ را.

يونى قالا اۋماعىنىڭ باتىس ماڭىنا

ورنالاسقان، غۇزىم كاسىپ سالاسىن

شارۋالاردىڭ كىرىستەرىن ارتىرىپ

بايتۇداعى، كاسىپ سالاسى تىزبەگىن

ۇزارتۇداعى، اۋىل شارۋاشىلىغىى

ونىمدەرىن ساتۇداعى ماڭىزدى دانە.

كەرەتىپ، شارۋالاردى جۇمىستا.

نىپ، بايۋعا جەتكەندى. يارغول با.

يىرىى قالاسى تۇرپان قالاسى

گاۋچاڭ رايونىنىڭ باتىس ماڭىنداعى

10 كىلومەتردەي جەردەگى يارنەز

ساينىداعى اغعارلى تەكشەگە ورنالاس.

قان، دۇنيە غۇزى بويىنشا ساقталۇى

ەڭ كەمەلدى، ساقталغان ۋاقتى ەڭ

ۇزاق، كولەمى ەڭ ۇلكەن شىكىى

كەرىپش قۇرىلىمدى مەجلەگى زامان

قۇرىلىسىندىق قالا.

ئىقلاستى تاپسىرمانى ەستە بەرىك ساقتاپ، كورىكتى شىنچياڭ قۇرايىق

جاپايي سوتسىيالىستىك وىسىزاماندىان مەملەكەت قۇرۇدا بىردە - ئېىر ۇلتنىڭ قاعىس قالۇنا بولمايدى

—— باس شۇجي شى جىنپىڭنىڭ تۇرپان قالاسىندا قىزمەت تەكسەرۋىنە قايتىلاي تىلىشلىك

7 - ئاينىڭ 15 - كۈنى تۇرپان قالاسى گاۋچاڭ رايونى يار قالاشىى جاڭا قالا اۋماعى شىنچىڭ شىپەن قىستاعىنىڭ تۇرىغىندارى قىزىل انار الاڭىنا جىناىلدى، راناكۇل تۇرسۇن (وڭغان 4 ـ) كورشىلەرىمەن ۇزدە. نىڭ باس شۇجي شى جىنپىڭىدى كورگەن كەزدەگى باقتىنى سەزمىن اغگىمەلەۋدە.

□ سۈرەتتى انار بۇلت \ شىنچىياڭ گازەتىنىڭ ئىلىشىسى لي رۇي تۇسىرگەن

ەكولوگىيالىق ورتا — ساياحاتتى دامىتۇدىڭ

جان جۇيەسى، باس شۇجي بويۇق وزەنىنىڭ

جاعالاۋىنا كەلدى. تۈپ - تۇنىق وزەن سۇىنا

الستان كوز جىبەرىپ، ليۇ يۇڭخياننىڭ تانىستىرۇىن

تىڭداي غۇرىپ، باس يىزدى. “28 كىلومەتر كەلە.

تىن بويۇق وزەنىن الدىڭغى عاسىردىڭ 60 -

جىلدارىندا تۇرپانداى 100 مىڭنان استام ۴ار

ۇلت بۇقاراسى 3 جىل ۋاقت جۇمساپ بىرگە

سالىپ شىققان، جول بويى رەتمەن 3 اۋىل - قا.

لاشقئاعى 23 مىڭ مۇ اتىزدى سۇلاندىرداى”، -

دەدى ليۇ يۇڭجيان.

”باس شۇجىدىڭ ەكولوگىياغا ۴مان بەرە.

تىندىگىن تەرەڭ سەزىندىك، بۇدان كەيىن ەكو.

لوگيانى قورغاۋ سەرىپىن ۇزدىكىسىز ارتىرىپ

قانا قالباستان، تاىى كوپ كاسىپ كۇبى ارقىلى

ساياحاتتى دامتىپ، اناعۇرلىم كوپ قىستاق تۇرىغا.

دارىن ات سالىسۇعا شاپىتتاندىرىپ، بىرگە كىرىس.

تى ارتىرىپ بايتامىز”، - دەدى ليۇ يۇڭجيان.

سول كۇنى تۇستەن كەيىن باس شۇجي

وتىرعان كوللىكتىڭ قاراسى ۇزىلگەنشە قاراپ

تۇرغان ادامدار كوپكە دەيىن تاراماى، باس

شۇجىدىڭ قاداعالاى ايتقان تاپسىرماسى قۇلاقتا.

رىندا چاڭغىرىپ، قىزۇ تالقى جالعاسىپ جاتتى.

ۇست قاۋالغان جەر

تۇرپان قالاسى گاۋچاڭ رايونى يار قالاىش.

ئى جاڭا قالا اۋماعى شىنچىڭ شىپەن قىستاعى

گاۋچاڭ رايونى قالا اۋماعىنىڭ باتىسىنا ورنالاس.

قان. قىستاققا بارا قالساڭىز، تەپ - تەگىس

اسفالت جول وتباسلاردىن تۇتاستىرىپ، جولىدىڭ

ەكى شەتىندەگى قابىرغا سۈرەتتەردە ادەمىى

كەسىكىندەلىپ، جازدىق دەمالىسقا تاراعان

بالالار اعاشى ساياسىندا قۇانا اسىر سالىپ،

قىستاق الاڭىنا ويناۋعا بارا جاتىر.

7 - ئاينىڭ 14 - كۈنى باس شۇجي شى جىنپىڭنىڭ

كەلۇى وسىناۋ شاعىن قىستاقنىڭ دۇمانىن اسىرا

ئۇستى.

شىنچىڭ شىپەن قىستاعىنىڭ پارتىيا مۇشەلە.

رىنە، بۇقاراعا قىزمەت وتەۋ ورتالىغىندا قىزمەت

تەكسەرگەندە، باس شۇجي الدىمەن قىزمەت

وتەۋ زالىنا كەلىپ، قىزمەت وتەۋ ورتالىغىنىڭ

بۇقاراعا ازىرلەگەن قىزمەت وتەۋ نىساندارىن

ەڭجەيى - تەڭجەيلى ۇغىستى.

سول كۇنى كەزدەكشى بولغان قالىبىنۇر

ياسىن باس شۇجىگە ەڭجەيى - تەڭجەيلى تانىس.

تىرۇ جاسادى. ول بىلاى دەدى: ورتالىغىمىز بۇ.

قارا اغىس ەتكەن قىشلىقتار مەن تالاپتاردى

قابىلدايدى، ماسەلەن، قايشلىقتاردى، داۋ -

شارلاردى جاراىستىرۇ، ارنى - ارمان قابىلداۋ،

نوپوس جۇمىستارىن وىكلەتتى ئېىتىرۇ، سونداى - اق

كەيىىر ساياسات، زاڭ ەرەجەلەر جونىندە

كەڭەس بەرۇ، شارۋاشلىق قۇرۇعا، جۇمىستانۇعا

جەتەكىشلىك ەتۇ، تاىى كەيىىر پىىچولوگىيالىق

غون سىلتەۋ سىياقتىلار.

بويۇق كورنىسى اۋماعىنىڭ جاۋاپتىسى

چاڭ ميڭيىڭ بىلاى دەپ تانىستىردى: بىىل

بويۇق كورنىسى اۋماعى بەيزاتتىق مادەنىيەت

مۇرالارى شوغىرلى بازارى، غۇزىم داستارقانى،

بەيزاتتىق مادەنىيەت مۇرالارى خالىقتىق تۇسەل.

حاناسى، جىلى اۋا شارى، ”بويۇقتى تۇندە تاما.

شالاۋ“ سىياقتى كوپ ئتۇرلى كاسىپ كۇيلەرى

مەن نىساندار كويەيىپ، كورنىسى اۋماعىن اجەپ.

تاۋىر ارلەندىرە ئۇستى. تەك قۇرپان ايت كە.

زىندە كۇندىك ورتاشا قوناق قابىلداۋ مولشەرى

5000 ادامنان اسىپ، كوپتەگەن مادەنىيەت - سايا.

حات نىساندارى ساياحاتشىلاردىڭ ارالاۋ ۋاقتىن

ۇزارتۇمەن بىرگە، تاىى كورنىسى اۋماعى نىشە.

دەگى تۇتىىۇدىڭ ومىرشەڭدىگىن قاۋلاتتى.

”بۇرىن ساياحاتشىلار بويۇقتا تەك غۇجۇ.

زىم عانا بار دەپ ويلايتىن، كەلگەن سوڭ عانا

غۇزىمىنىڭ الدەقاشان كوپتەگەن كاسىپ

سالالاردىن جەتەگىتەگەندىگىن كورەتىن بولدى.

تايانۋدان بەرى ئېىزدىڭ تۇسەلغانلارمىز ۴ار

كۇنى تولىپ تۇراتىن بولدى. . باقىڭۇ خالىقتىق

تۇسەلحاناسىنىڭ جاۋاپتىسى ئۇمۇتجان مامەت

بىلاى دەدى: ساياحاتشىلار بويۇقتا ساياحاتتاپ

جۇرگەندە باس شۇجىدى كورپ، تاماسنا شاتاندى

۴زى قاتتى اسىرلەندى.

”باس شۇجىدىڭ بۇل ارادا مۇنشا كوپ

ايالدايتىنىن ويلاماعان ەكەنىز“. سول كۇنى

كەشقۇرمى، تۇرپان قالاسى غۇزىم كاسىپ سالا.

سىنىڭ داماۋىن جەبەۋ ورتالىغىنىڭ ورنىباسار

مەڭگەرۇشىسى ليۇ لىيۇان ۇزاققا دەيىن نامسانا

شاتتانىپ غۇردى.

ئېىر ساباق غۇزىم باس شۇجىدىڭ

وتكەن سىتەردى ەسكە اۋىنا دەمەۋ بولدى.

2014 - جىلى شىنچىياڭدا قىزمەت تەكسەرگەن

كەزدە اشىلغان اغگىمە ماجىلىستە باس شۇجي

شى جىنپىڭ بىلاى دەدى: ”شىنچىياڭدا قاقئالغان

نان، پالاۋ، كاۋاپ، قۇمىل قاۋىنى، غۇزىم

سىياقتىلار بار، ئېىزدىڭ ’ماڭگى شىنچىياڭدىق

بولۇعا پەيىل بولامىز‘ دەپ ايتۇعا تولىق نەگە.

زىمىز بار“.

جوعارى تەمپەراتۇرا پارقى، ۇزاق تۇسە.

تىن كۇن نۇرى، قىراۋ مەزكىلى جوق بولۇ،

قارلى تاۋ سۇى، وزگەشە ۇسۇ ورتاسى تۇرپان

جەمىسىنىڭ تانتىلىگىنە دەم بەردى. سول كۇنى

بويۇق شىندە كورسەتىلگەن قاۋىن - قارىىز،

جەمىس - جىيدەكتىڭ ئتۇرى 80 ئتۇرلى غۇزىم،

24 ئتۇرلى مەيىز، 7 ئتۇرلى قۇمىل قاۋىنىن

قامتىدى. ”مەن باس شۇجىگە بىلاى دەپ تا.

نىستىردىم: تۇرپان غۇزىمىنىڭ 500دەن استام

سورتى بار، نەگىزگى سورتتارىنان ۇحباي، ما.

نايىزى، بايىچياگان، خۇمىڭگۇي سىياقتىلار بار،

قازىر پىسىپ - جەتىلگەن 80 سورتى بار“، -

دەدى ليۇ لىيۇان.

□ انار بۇلت \ شىنچىياڭ گازەتىنىڭ تىلىشەلىرى

ليۇ شياڭ، گو ليڭ، جىڭ جو

7 - ئاينىڭ 14 - كۇنى تۇستەن كەيىن باس

شۇجي شى جىنپىڭ تۇرپان قالاسىنا كەلىپ، ئلگە.

رىندى - كەيىندى بويۇقتا، گاۋچاڭ رايونى يار

قالاشىى جاڭا قالا اۋماعى شىنچىڭ شىپەن قىستا.

عىندا، يارغول بايىرىى قالاسىندا قىزمەت تەكسە.

رىپ، جەرگىلىكتى ورىنىنىڭ ەرەكشە كاسىپ

سالالاردىن دامتۇ، اۋىل - قىستاننىڭ گۇلدەنۇىن

ئلگەرلەتۇ، مادەنىيەت مۇرالارىن قورغاۋ،

پايدالانۇ سىياقتى اخۋالدارىن ۇغىستى.

باس شۇجي شى جىنپىڭ بىلاى دەپ اتاپ

كورسەتتى: جاپايي سوتسىيالىستىك وىسىزاماندا.

ئان مەملەكەت قۇرۇدا بىردە - ئېىر ۇلتنىڭ

قاعىس قالۇنا بولمايدى... شىنابى قامقورلىق،

ئىقلاستى تاپسىرما اق سامالداى جەرگىلىكتى ۴ار

ۇلت بۇقاراسىنىڭ جان دۇنيەسىن تەربەپ، ادام.

داردى وسىناۋ قىزىن جاڭا داۋىردە اسقاق بەيد.

نەمەن ەكىپىندەي ئلگەرلەتۇگە شاپىتتاندىردى.

ئېىر ساباق ئجۇزىم بالداى جاراىستىلىققا ارقاۋ بولدى

شىلىڭگىر جاز، بويۇقتىڭ ۇشى جاسىل

جەلەك جامىلىپ، سورەلەردەگى جۇزىمدەردىڭ

بۇتاعى قاۋلاپ، چاپىراى جايقالىپ تۇر، بويۇق

وزەنىنەن اندا - ساندا سالىقن سامال ەسەدى.

توغىرەكنىڭ ئتورت بۇرىشنان كەلگەن ساياحات.

شىلار يالقۇنتاغ تاۋىنىڭ باۋرايىنداعى سالىقن

لەپتەن ەلازاتتانۇدا.

بويۇق تۇرپان قالاسىنداعى يالقۇنتاغ تا.

ۋىنىڭ باتىس جاعىندا، وڭۇستىك - سولتۇستىك

ارالىى مولشەرىمەن 8 كىلومەتر، شىغىس - باتد.

سىنىداعى ەڭ كەڭ جەرى مولشەرىمەن 2

كىلومەتر، غۇزىم مول شىعاتىندىقتان وسىلاى

اتالغان.

7 - ئاينىڭ 14 - كۇنى باس شۇجي شى جىنپىڭ

بويۇقتا كەلىپ، تۇرپاننىڭ ەرەكشە جەمىس -

جىيدەكنەر كورسەتىلمەن كورپ، جەرگىلىكتى

ورىنىنىڭ غۇزىم ەرەكشە كاسىپ سالاسىن

دامىتۇ، مادەنىيەت پەن ساياحاتنىڭ توعىسا

داماۋىن جەبەۋ سىياقتى جاعادىيالردى ۇغىستى.

باس شۇجي شى جىنپىڭ بىلاى دەپ باسا دارىپ.

</